

GUIA PER LA SALVAGUARDA

DEL PATRIMONI

CULTURAL IMMATERIAL VALENCIÀ

- 1. INTRODUCCIÓ**
- 2. EL PATRIMONI IMMATERIAL**
- 3. OBJECTIUS DE LA SALVAGUARDA**
- 4. CRITERIS D'ACTUACIÓ**
 - 4.1. PRINCIPIS BÀSICS**
 - 4.2. CRITERIS DE VALORACIÓ**
- 5. ÀMBITS D'ACTUACIÓ**
- 6. SISTEMES D'ACTIVACIÓ**
 - 6.1. EINES**
 - 6.2 FITXES NECESSÀRIES PER ELS EXPEDIENTS**
 - 6.3. PROCÉS DE DECLARACIÓ**
- 7. PASSOS ASEGUIR PER L'AGENT O AGENTS ACTIVADORS**
 - 7.1. CRITERIS DE SELECCIÓ I ACCEPTACIÓ DE SOL·LICITUDS**
- 8. ANNEXES**
- 9. BIBLIOGRAFIA**

1. INTRODUCCIÓ

La Guia per la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial valencià naix com una eina de gestió dels béns culturals del coneixement valencià amb l'objectiu de disposar d'una metodologia que coordine als agents activadors – administracions locals, col·lectius, societats o individus– i l'Administració Autònoma, però sobretot per què tothom compte amb els recursos necessaris per activar i salvaguardar el patrimoni cultural immaterial valencià.

Aquesta guia ha estat creada des de la Direcció General de Cultura i Patrimoni de la Generalitat Valenciana amb la intenció de millorar el procés de protecció patrimonial dels béns culturals immaterials, ja que al no existir models previs – la conscienciació de protecció d'aquestes manifestacions, enteses com elements culturals, és relativament recent– els sol·licitants no disposaven dels recursos pertinents per dur a terme dits processos, sobretot aquelles poblacions amb administracions més modestes. Una de les primeres mesures duta a terme internament des de l'Administració fou l'establiment d'uns criteris per l'avaluació del patrimoni cultural immaterial de la Comunitat Valenciana. Una mesura sorgida amb l'objectiu de vertebrar la representativitat en tot el territori dels béns immaterials, així com promocionar la diversitat cultural mitjançant polítiques culturals i instruments reguladors.

D'igual manera, es considerarà adient constituir una comissió tècnica que estudiara des de llavors les manifestacions culturals, donant resposta a les necessitats que presenta la protecció del patrimoni cultural. Finalment, es creà una Comissió Tècnica per a l'Estudi i Inventari del Patrimoni Immaterial en juny de 2016 [ORDRE 19/2016, d'1 de juny, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es constitueix una comissió tècnica per a l'estudi i inventari del patrimoni immaterial], a l'empar del que disposa l'apartat segons de l'article 7 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià i amb les funcions assessores i consultives.

Aquesta comissió dona resposta a les necessitats que presenta el patrimoni cultural analitzant-lo i avaluant-lo a fi de dotar de la deguda protecció patrimonial a les mostres més representatives de les manifestacions i la seua inclusió en l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià. Dita comissió, presidida pel titular de la direcció general de cultura i patrimoni o de la persona que la delegue, està composta per:

- Un o una representant de la Universitat de València
- Un o una representant de la Universitat Miguel Hernández d'Elx
- Un o una representant de la Universitat d'Alacant
- Un o una representant de la Universitat Jaume I de Castelló
- Un o una representant de la Universitat Catòlica de València Sant Vicent Màrtir
- Un o una representant del Museu Valencià de la Festa-Convent Sant Vicent Ferrer
- Un o una representant del Museu Valencià d'Etnologia
- Tres representants designats per la conselleria competent en patrimoni cultural.

Des d'aleshores, aquesta comissió s'ha dedicat a l'anàlisi i avaluació dels expedients oberts de patrimoni immaterial que requereixen de la seua protecció i salvaguarda. Així doncs, després de comprovar l'existència d'aquestes mesures, hem vist adient actualitzar les seues propostes i crear-ne de noves, amb la finalitat de millorar l'execució de mesures de protecció actuals així com facilitar l'accés i difusió de les eines que disposem per tothom, implementant llavors la Convenció per la Salvaguarda del Patrimoni Immaterial (UNESCO) ratificada per Espanya al 2006.

Algunes de les produccions i manifestacions culturals immaterials han aconseguit mantenir-se vives i en perpetu procés de transformació; han sobreviscut com a manifestacions úniques i han aconseguit fer front a les formes d'estereotipació i espectacularització que poden esdevenir de la cultura de masses. Però malauradament són moltes les que encara estan en perill de desaparició, raó per la qual la UNESCO ha engegat en les últimes dècades nombroses iniciatives per protegir-les i que han arribat fins moltes comunitats autònomes, les quals han avançat cap a la promoció de la diversitat cultural mitjançant polítiques culturals i instruments reguladors basats en la Convenció per la Salvaguarda del Patrimoni Immaterial. Entre aquestes comunitats es troba la Comunitat Valenciana, qui compta amb un Inventari General de Patrimoni Cultural Valencià amb els Béns de Rellevància Local (BRL) i Béns d'Interés Cultural (BIC) declarats. A més, des d'aquest moment, tots els ciutadans i ciutadanes valencians comptaran amb aquesta guia per poder així facilitar la tramitació de la protecció patrimonial del nostre patrimoni immaterial.

En definitiva, en aquesta guia trobarà tota la informació necessària per poder dur a terme la protecció patrimonial dels béns immaterials amb una primera part que ens explica què és el Patrimoni Immaterial i quines són les seues característiques més rellevants, així com l'objectiu de la seua patrimonialització, de la seua salvaguarda. A més compta amb una detallada enumeració de quins són els criteris d'actuació pels quals s'han de regir tant l'Administració com els sol·licitants. La segona part podrem veure els apartats més rellevants per als sol·licitants i on trobarem d'una banda, els àmbits existents –el sol·licitant o sol·licitants han de llegir atentament aquest apartat ja que determinarà la natura del bé– i de l'altra quins processos ha de seguir o què necessiten per poder obrir una sol·licitud.

2. EL PATRIMONI IMMATERIAL

En la següent guia, definim el Patrimoni Cultural Immaterial sota les premisses que naixen a París en 2003, al llarg de la Convenció per la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial de la UNESCO, qui des de 1989 ha anat mostrant una preocupació cada vegada major per aquesta tipologia patrimonial. Les citades premisses s'aplicaren a la legislació espanyola amb la Llei 10/2015 per la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial, la qual juntament amb el Pla Nacional de Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial de 2015, modificat en 2018, marquen les pautes a seguir dins de l'àmbit estatal. Per últim, la legislació valenciana en matèria patrimonial es basa en la Llei 4/1998 de Patrimoni Cultural Valencià, la qual ha patit diverses modificacions. L'objectiu dels òrgans reguladors és establir un patrimoni consensuat entre els principals organismes gestors, què done pas a una salvaguarda i activació racionalitzada a tots els nivells.

Així doncs, l'UNESCO ens diu que: "S'entén per patrimoni cultural immaterial els usos, representacions, expressions, coneixements i tècniques -juntament amb els instruments, objectes, artefactes i espais culturals que els són inherents- que les comunitats, els grups i en alguns casos els individus reconeguen com a part integrant del seu patrimoni cultural. Aquest patrimoni cultural immaterial, que es transmet generació rere generació, és recreat constantment per les comunitats i grups en funció del seu entorn, la seva interacció amb la natura i la seva història, donant pas a un sentiment d'identitat i continuïtat i contribuint així a promoure el respecte de la diversitat cultural i la creativitat humana. A l'efecte de la present Convenció, es tindrà en compte únicament el patrimoni cultural immaterial que sigui compatible amb els instruments internacionals de drets humans existents i amb els imperatius de respecte mutu entre comunitats, grups i individus i de desenvolupament sostenible." (UNESCO 2003: (I) Art. 2.1)

Per la seua banda, la llei de patrimoni històric espanyol no ha sigut actualitzada per acollir aquest tipus de patrimoni, bona mostra és el fet de no mencionar-lo a la llei ja que ens trobem amb el seu tractament com a patrimoni etnològic, però amb la ratificació de la convenció al 2006, aquesta situació hagué de solucionar-se. El resultat va ser la publicació de la Llei 10/2015, de 26 de maig, per a la salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial. Aquesta llei actualitza el corpus legislatiu espanyol a les noves disposicions de l'UNESCO, i ens dona una nova definició del concepte: "Article segon. Concepte de patrimoni cultural immaterial.

Tindran consideració de béns del patrimoni cultural immaterial els usos, representacions, expressions, coneixements i tècniques que les comunitats, els grups i en alguns casos els individus, reconeguen com a part integrant del seu patrimoni cultural [...]"

Dins del marc de la Comunitat Valenciana, la legislació patrimonial establerta per la Llei 4/1998 va ser modificada en tres ocasions, canvis que ampliaren i rectificaren l'antic concepte de Patrimoni Etnològic per incloure tant "creacions, coneixements, tècniques, pràctiques i usos" com "manifestacions musicals, artístiques, gastronòmiques o d'oci" (COMUNITAT VALENCIANA 2004: art. 1.3), dins les quals, les més representatives de la cultura i formes de vida tradicionals valencianes, seran declarades Bens d'Interès Cultural

o Bé Inmaterial de Rellevància Local (COMUNITAT VALENCIANA 2004, art. 45 i 55). Actualment, després de la modificació feta per la Llei 5/2007, del 9 de febrer, el concepte legal seria el següent: “Article 1.3. També formen part del patrimoni cultural valencià, en qualitat de béns immaterials del patrimoni etnològic, les creacions, coneixements, tècniques, pràctiques i usos més representatius i valuosos de les formes de vida i de la cultura tradicional valenciana. Així mateix, formen part d'aquest patrimoni com a béns immaterials les expressions de les tradicions del poble valencià en les seues manifestacions musicals, artístiques, esportives, religioses, gastronòmiques o d'oci, i especialment aquelles que han sigut objecte de transmissió oral, les que mantenen i potencien l'ús del valencià.”

Malgrat que amb les definicions anteriors s'entreveuen moltes de les característiques d'aquest tipus de patrimoni, caldria fer una anàlisi més profunda i esmentar els preceptes teòrics establerts al Pla Nacional del Patrimoni Immaterial. S'ha de recordar que les lleis tenen una lògica utilitària no teòrica, per tant, una explicació únicament jurídica del concepte no ens dóna el suficient coneixement del mateix per a començar a gestionar-lo. Per facilitar el seu coneixement, esmentarem, a continuació, les principals característiques extretes del pla nacional, amb les que creguem es comprendrà millor de què estem parlant:

El Patrimoni Immaterial és **part integrant de la identitat del grup i comunitat** on es desenvolupa, la qual té interioritzada. Els participants de la comunitat l'associen a la seua biografia, tant individual com col·lectiva, de tal manera que l'identifiquen amb ell. Parlem d'elements que formen part de la vida de les persones i alhora del conjunt del grup, per tant que estableixen un lligam compartit amb el que avenir-se.

El col·lectiu o comunitat doncs, el valora, coneix i reconeix per ser un dels seus principals elements definitoris amb el que mostra la seua manera d'entendre l'entorn en el que viu. Mostra d'açò és que **s'esforça per mantenir-lo i perpetuar-lo**, un fet que remet també a fenòmens **d'organització i associacionisme intern**, amb el que es mostra la connexió i preocupació de la societat pel seu patrimoni. En aquest sentit es recomana no intervenir de manera directa, sinó mitjançant el contacte amb aquestes organitzacions i sectors socials per respectar el seu paper com a **garants del patrimoni**.

El patrimoni Immaterial deu ser recreat o manifestat per existir, per la qual cosa es diu **que està viu** o és manifest. Açò suposa estar afectat pels canvis socials, als quals s'ha d'adaptar creant estratègies reguladores per sobreviure i garantir la seua continuïtat mostra del seu **dinamisme**. Aquesta tipologia no es pot conservar, implicaria paraitzar el seu dinamisme, per tant s'ha de salvaguardar o protegir la seua vida i continuïtat, on té molt a veure la seua transmissió. Són els actors socials que el recreen qui deuen protegir-lo, doncs la transmissió està a les seues mans i sols amb una transmissió completa es podran reafirmar i compartir els lligams i característiques socials que du amb ell.

És transmés generacionalment, a causa d'acompanyar els individus **des de la infància**, i aquesta és una característica clau per comprendre el fort arrelament amb la comunitat. La infantessa és clau a l'hora de aprendre aquests elements perquè necessiten de

competències i habilitats pràctiques per recrear-se, a més d'entendre els seu marc simbòlic. Per tant, no podem intentar d'implantar-lo *ex novo*, sinó que la seua lògica funciona amb la transmissió i recreació constant. D'aquesta manera, la lògica patrimonial ens obliga a respectar les formes de transmissió i no donar pas a casos de pastitx patrimonials. Amb tot, cal tindre en compte als nous valencians i valencianes, que arriben des de l'estranger o d'altres zones d'Espanya i que assumixen el patrimoni immaterial valencià, només cal vore la integració d'inmigrants a les falles, per exemple.

Amb tot açò sols cal afegir que també provoca un efecte regenerador de l'ordre social perquè **vincula les formes de vida del present a les tradicions** i forma part de la **memòria social i col·lectiva**. Per tant, podem afirmar que és una realitat socialment construïda, perquè la rememoració de símbols passats està subjecta a reinterpretacions dels mateixos, això sí, per a que siga efectiu deu de formular-se baix un consens. En aquest sentit podem dir que és una ferramenta de la comunitat front a la pèrdua de identitat i especificitat que suposa la modernitat i globalització.

Gran part de la vida d'aquests portadors o actors, es **desenvolupa dins de rituals bàsics de la vida quotidiana**, on intervenen no sols col·lectius sinó també la vida familiar o l'acció d'individus concrets. La utilització de ritus socials dona unitat a la manifestació i permanència. Emperò els ritus estan **contextualitzats en un temps i espai concrets, baix ritmes apressos i transmesos** generacionalment. Aquest marc s'ha de respectar escrupolosament, perquè d'ell depenen els sentiments i emocions arrelades al Patrimoni. Així i tot, s'ha de ser conscient de la temporalitat present, perquè una vegada manifestat no tenim la certesa d'una continuïtat en el futur, almenys no com ocorre amb el patrimoni material.

Com ha de recrear-se, al llarg del període entre recreacions, o cosa equivalent, entre vida i vida, sols ens queda el seu **suport físic**—tant objectes com espais—, en el qual descansen els significats i la informació immaterial que du lligada. El suport físic passa a estar culturitzat com a referents materials simbòlics, doncs no signifiquen el mateix per al col·lectiu patrimonial que per a la resta, formen part de la manifestació. Aquest suport haurà de ser protegit conjuntament, tenint cura de evitar la pèrdua de la seua referencia simbòlica.

Per acabar, si hem entès aquestes característiques, comprendrem que **no es pot copiar**, ja que les còpies estarien allunyades de la tradició, context i comunitat inherents a aquest tipus de Patrimoni. I cal mencionar açò últim perquè en aquest sentit és molt vulnerable a raó de ser greument afectat per les pressions i canvis exteriors a la seua natura -per part dels públics, del mercat turístic, dels interessos polítics, ets-.

3. OBJECTIUS DE LA SALVAGUARDA

Aquesta guia té com objectiu principal la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial valencià mitjançant mesures que puguen garantir la viabilitat i continuïtat dels béns immaterials i on s'han de dur a terme les accions d'identificació, documentació, investigació, preservació, protecció, promoció, valorització, transmissió i revitalització. La resta d'objectius cabdals seran:

Identificar el Patrimoni Cultural Immaterial Valencià

Quan parlem de patrimoni cultural valencià ens referim a totes aquelles conjuncions d'elements i expressions culturals que una societat determinada considera seues i utilitza per afrontar o bé situacions complexes o bé crear una visió crítica de dita societat, usualment des d'un espai de poder. Aquestes, són executades mitjançant múltiples pràctiques, tècniques, institucions o discursos que es remodelen contínuament i a més contribueixen a definir la identitat d'un poble, regió, zona o territori en un moment històric concret. Una vegada definit, podem apropar-nos amb major facilitat a la identificació d'allò que s'hi pot considerar patrimoni cultural immaterial valencià i donar a conèixer la gran diversitat cultural immaterial existent en aquestes terres.

Mantenir els béns vius

Una de les característiques més rellevants d'aquests béns és la seua natura transformativa per la qual sobreviuen, és a dir, un bé viu és aquell que sobreviu al temps adaptant-se i modificant-se al llarg d'aquest. Però, si més no, vivim en un món globalitzat i cada vegada més homogeni. En conseqüència, poden sorgir riscos que facin perillar la seua continuïtat com ara transformacions inadequades que mediatitzen el bé per als grans públics que el reclamen i valoren, polítiques inadequades tant internes com externes, la fossilització o la paralització de manifestacions immaterials motivats per agents externs amb polítiques conservadores o descoordinacions entre administracions. Detectar aquests riscos per poder salvaguardar la seua continuïtat serà llavors una tasca que s'ha de dur a terme tant l'administració com els col·lectius que el representen, mitjançant mesures econòmiques de protecció, polítiques sostenibles i els esforços dels col·lectius representats.

Salvaguardar aquells béns amb major dificultat o vulnerabilitat

Des de les administracions públiques es treballarà per identificar i contribuir a perpetuar el bagatge cultural propi junt la voluntat col·lectiva, les quals han d'invertir esforços per motivar l'auto-reconeixement sociocultural i la preservació de pràctiques socials, coneixements i vivències tradicionals vulnerables i en perill de desaparició, facilitant les vies de salvaguarda i protecció pertinents. La salvaguarda a més, ha de ser compatible amb els instruments internacionals que protegeixen els Drets Humans i l'imperatiu de respecte mutu entre comunitats, grups i individus, així com els principis de desenvolupament sostenible

Difondre i promocionar la diversitat cultural valenciana

Els béns immaterials estan perdent l'arrelament que tenien fins fa poques dècades. Les formes de vida local eren substancialment diferents entre si, inclús si se les comparava amb les veïnes. Malgrat tot, els processos de globalització, les migracions, mitjans de comunicació o les relacions socials actuals produeixen una societat més homogènia, generalitzada, restant els valors diferencials o manifestacions culturals locals. Així doncs, amb motiu de la preservació de la diversitat cultural, cal valoritzar-la i fer-la conèixer a través de la difusió i promoció dels seus elements, d'una manera sostenible, objectiva, rigorosa i adequada.

Reconèixer la memòria col·lectiva a la que pertany el Patrimoni Cultural Immaterial Valencià

A grans trets, la memòria és un relat de les nostres vides que compren records individuals i col·lectius – família, territori, comunitats ...– viscuts per nosaltres o transmesos per les generacions anteriors i que s'entrellacen mútuament fins construir la memòria col·lectiva dintre d'un poble o cultura. Aquests, acaben creant una tradició que preserva la nostra identitat o tarannà en espais, temps o llocs simbòlics que evoquen algo que va esdevenir en un passat i que tenen la capacitat de recordar-nos un element important per la comunitat. És en definitiva, la reconstrucció simbòlica d'un passat rellevant en el present, que representa a un col·lectiu determinat i que es compartit, transmès i construït pel grup o societat.

Reconèixer per tant les formes de vida, pràctiques socials, coneixements, tècniques i mentalitats dels diversos individus i grups, la necessitat en definitiva de contar allò que ha esdevingut, significa reconèixer la memòria col·lectiva, el que determina el nostre tarannà, el que ens defineix.

Documentar-ho, investigar-ho i donar-ho a conèixer és per tant un dels objectius que cal tenir en compte per garantir la seua continuïtat i existència, però també per preservar la diversitat cultural dels territoris valencians.

4. CRITERIS D'ACTUACIÓ

La salvaguarda del Patrimoni Immaterial és una lluita constant front al perill de pèrdua i de transformació inadequada, aquest últim força especial perquè sense suposar la pèrdua de la manifestació, les ingerències externes poden dur a una estereotipació i fetixització de la manifestació cultural. En aquest sentit cal aplicar-hi mesures per a que el nostre Patrimoni Immaterial estiga lliure de transformació i per tant, el focus d'atenció caldria centrar-lo en les manifestacions que encara conserven els seus trets primordials.

La DGPC, seguint la corrent del Pla Nacional de Salvaguarda, ha establert uns criteris de reconeixement i identificació d'aquestes, doncs no tindria sentit protegir les manifestacions ja distorsionades. Els passos a seguir són: primerament seguir els principis marcats per la Convenció de París de la UNESCO de 2003, la Llei espanyola 10/2015 i el Pla Nacional de Salvaguarda, per encaminar el Patrimoni Immaterial valencià cap a les exigències i reflexions legals i consensuades; i en segon lloc, establir quins són els trets valoratius per a poder jutjar-les amb racionalitat i coherència.

4.1 PRINCIPIS BÀSICS

Començarem pels principis, els quals són condició indispensable per a l'inici de la valoració de qualsevol sol·licitud o expedient de declaració.

Respecte als valors i principis de la Constitució Espanyola, Drets europeus i als Drets Humans

Tota proposta ha d'estar actualitzada segons el marc legal valencià, espanyol i europeu, com per exemple les mesures comunitàries al voltant de l'ús de la pólvora. Tanmateix s'ha de respectar els drets dels animals seguint, com a mínim, la legislació vigent. En aquest àmbit, la UNESCO s'ha pronunciat molt taxativa, i valora aquelles actualitzacions de tradicions on s'haja eliminat el sofriment animal.

El principi d'igualtat i no discriminació

Encara que aquest principi està contemplat dins dels Drets Humans i el marc legislatiu, és important recalcar-lo i para-li una atenció diferenciada, doncs baix la premissa de la tradició s'oculten formes de discriminació, dins de les quals és usual la discriminació de gènere. Tota manifestació ha de garantir l'accés i participació sense barreres, tenint que modificar-se si cal, i sobretot respectant la igualtat de gènere.

Respectar les comunitats i grups portadors de la manifestació

Són els legítims usuaris d'ella. No es pot concebre el patrimoni immaterial sense els grups que el fan possible i açò suposa recolzar i no deixar a banda les organitzacions que s'encarreguen de la seua realització, manteniment, transmissió i difusió, o respectar el principi de **participació**. Tot seguit, no es podrà avaluar cap proposta que ignora els seus portadors. D'aquesta manera s'ha de **respectar el dinamisme** intrínsec del patrimoni immaterial, i deixar en mans dels seus portadors el paper dinamitzador, sense ingerències externes.

Principi de sostenibilitat

Tanmateix, no es podran valorar aquelles manifestacions on no este garantida o haja sigut afectada la seua sostenibilitat. El principi de sostenibilitat obliga a rebutjar les modificacions quantitatives o qualitatives, deixant camí al dinamisme i l'acció dels portadors del Patrimoni Immaterial.

Principi d'accessibilitat

S'ha de **garantir l'accés** i gaudiment de les manifestacions a tota la ciutadania, sense excusar-se en l'ús consuetudinari. Sols així es pot fomentar un complet intercanvi cultural que pugua enriquir

Respecte mutu entre comunitats

S'ha de respectar, tal com s'indica en la definició de patrimoni immaterial de la Convenció de la UNESCO, amb els imperatius de respecte mutu entre comunitats, grups i individus.

4.2 CRITERIS DE VALORACIÓ

Passem ara a esclarir els criteris de valoració, així com els principis anteriors són condició *sine qua non* per a que s'avalue qualsevol proposta. Els següents criteris són els que marcaran el judici dels experts, provenen del Pla Nacional de Salvaguarda de Patrimoni Immaterial, on de 13 han sigut reduïts a 10 per facilitar el treball avaluador i la comprensió dels interessats.

Respecte de la participació i la implicació de la comunitat

1. Protagonisme ineludible de la comunitat /Implicació de participants

Ja hem parlat de la importància de la comunitat portadora en aquest procés, és més, una de les condicions per a poder dur a terme un procés d'activació patrimonial. Així doncs, des del punt de vista acadèmic i especialista, tota política cultural destinada a la salvaguarda del Patrimoni Immaterial deuria ser debatuda i consensuada amb els creadors i portadors de les manifestacions.

Cal recordar que ells són els encarregats de preservar, transmetre i realitzar aquest patrimoni amb el que tenen molt a dir quant a què i com es salvaguarda. Malauradament, encara no podem parlar d'una avinença entre gestors, experts i comunitat, emperò seguint aquesta línia, la presència i identificació dels sectors de la comunitat en el procés i manifestació serà valorada positivament.

2. Autonomia

Es valorarà la capacitat de la manifestació per eludir la pressió dels públics externs per introduir canvis que la modifiquen. Dit d'altra manera, es busca un Patrimoni Immaterial ferm front a l'espectacularització, capaç de controlar intrínsecament els canvis demandats per les audiències.

Respecte de la temporalitat

3.Perill imminent de desaparició

Per a ser vist com a objecte de protecció, els membres de la comunitat deuen de valorar la manifestació i mostrar interès per a que perduren. El perill de desaparició pot ser total – que afecte a tot el conjunt de la manifestació- o parcial –que afecte a una part-, tant un com l'altre són motiu per salvaguardar-lo, ja que la desaparició d'una part –com pot ser la motivació de la manifestació, els actes i processos previs o posteriors- pot provocar a la llarga la desaparició completa del bé. La qüestió és que tant les autoritats com la comunitat s'han de mostrar interessades en perpetuar la manifestació.

4.Continuïtat

Un punt de valoració és la continuïtat de les manifestacions en el temps. No té la mateixa importància i potència dins d'una societat una manifestació recuperada que una transmesa continuadament al llarg de la seua història sense interrupció. La continuïtat és un argument de legitimitat i valoració que demostra la connexió i interès de la comunitat cap a la manifestació.

Factors intrínsecs

5.Especificitat, singularitat

Es vol valorar la capacitat per a transformar-se en manifestacions exitoses des del nivell mediàtic. Front a les pressions dels mitjans de comunicació els quals generen models d'èxit homogeneïtzats, es premia aquelles manifestacions que han conservat fidels a la seua forma, distingint-se de les altres per les seues característiques pròpies.

6.Formes de transmissió

Es tindran en un alt nivell de valoració les manifestacions que siguen transmeses intergeneracionalment transmetent-hi no sols sabers o tècniques, sinó també formes de simbolització. En aquest sentit, cobren gran importància institucions primàries de socialització com la família o les organitzacions tradicionals. Convé mencionar també que aquelles manifestacions on el mètode de transmissió es pugui veure en perill a causa dels canvis socials de les societats modernes, tindran especial consideració.

7.Organització local pròpia

Amb motiu de controlar els canvis i ingerències externes, es valoren aquelles manifestacions amb normes –orals o escrites- i sistemes de coordinació, regulació i organització amb la suficient autoritat per generar el consens intern que soluciona els conflictes interns. Moltes d'aquests sistemes estan concentrats en associacions com comissions, confraries, gremis, etc.

Respecte de l'espai físic: context espacial i material

8.Diversitat d'expressions multisensorials

El Patrimoni Immaterial està caracteritzat per cridar l'atenció i record de molts sentits – imatges, sons, olors, sabors i tactes-, pel que es tindrà en compte la varietat de sensacions combinades i articulades. Bàsicament, es valora la intenció de conservar no sols la imatge, sinó també els olors, sons,... de les manifestacions, doncs a la cultura tradicional la imatge no era l'única dimensió expressiva. Els estímuls, tanmateix, no sols es troben a les manifestacions pròpiament dites, sinó també al seu context espacial, temporal i material.

9.Referent als marcs espacials propis: la integritat temporal i el ritme intern

Els espais, elements naturals i paisatges tradicionals són part de la càrrega simbòlica compartida del Patrimoni Immaterial, i queden en la memòria col·lectiva associats a la seua manifestació. En conseqüència, es valoraran aquelles manifestacions on encara els utilitzen, com per exemple les escenificacions, il·luminació o sonoritat ambiental originals. També es valorarà el respecte de les pautes i ritmes temporals tradicionals, evitant aquelles on han sigut canviades per afavorir l'afluència de públic.

10.Rellevància dels objectes

Els objectes emprats en el Patrimoni Immaterial acaben impregnats de la simbologia que l'envolta. Aquests objectes són part d'ell i per això es valorarà la conservació i ús dels objectes tradicionals, com són instruments musicals o indumentària, parant especial atenció als originals i en el seu defecte a les recreacions que respecten els processos d'elaboració tradicionals que impliquen als mateixos agents o institucions locals. En l'àmbit de la artesanía es privarà la continuïtat de disseny i procés d'elaboració, així com la conservació dels tallers artesanals.

5. ÀMBITS D'ACTUACIÓ

La nova societat de la informació i del coneixement, entesa com a etapa de l'evolució humana subsegüent a l'era post industrial, es caracteritza per donar un major valor –tant organitzacions, les societats o com individus– al patrimoni cultural i les manifestacions que procedeixen de la creativitat i intel·lectualitat, així com la seua transmissió i compartició, les quals incrementen el nostre progrés personal i col·lectiu. Es tracta, en fi, de nous béns culturals els quals hem de salvaguardar, mantenir i transmetre'ls a futures generacions en pro del coneixement i conscienciació davant el nostre llegat històric, cultural i la seua natura heterogènia els quals formen un sentiment d'identitat i continuïtat.

Així doncs, el patrimoni cultural immaterial es caracteritza per tenir un sentit compartit i es representa mitjançant coneixements i creences pròpies que han anat desenvolupant-se en un entorn específic, interaccionant amb la natura i la història fins formar identitats .

Basant-se principalment en les recomanacions de la UNESCO i la Llei 10/2015 per la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial, la Direcció General de Cultura i Patrimoni de la Generalitat Valenciana distingeix entre aquests àmbits:

Coneixements tradicionals sobre pràctiques productives, processos i tècniques

Aquest àmbit inclou tots els coneixements, tècniques, destreses, habilitats, simbolismes, usos i processos relacionats amb activitats de grup d'adaptació al medi (agràries, ramaderes, forestals, de pesca, extractives..), així com les activitats relacionades amb la producció, transformació i elaboració de productes i els sistemes d'intercanvi i donació. En aquest, també es troben els oficis artesans i les seues tecnologies, destreses, i coneixements associats als processos de producció; com també l'organització dels espais en connexió amb el territori i el significat amb els paisatges.

Creences, rituals festius i altres pràctiques cerimonials

En aquest cas, es correspon amb les creences relacionades amb la natura i el medi (la flora, la fauna, medi ambient, meteorologia) i amb aquelles de protecció a l'individu o la comunitat davant la natura. S'inclouen també les creences sobre factors o persones que generen mals o malalties, formes de prevenció i profilaxis, procediments de diagnòstic, tractaments de salut i cura. També en formen part els rituals del cicle de la vida com ritus de cortegi, noviatge, matrimoni, boda, concepció, embaràs, part, naixement, defunció i formes de dol. Aquests, tenen una especial rellevància ja que tenen la capacitat d'esdevenir aglutinadors d'elements culturals, com per exemple els rituals participatius, tant de la faena i les seues activitats com els festius profans, religiosos o híbrids.

Tradició oral i particularitats lingüístiques

La tradició oral i les seues expressions inclouen l'idioma, els seus dialectes, argot, lèxics o toponímies, així com totes aquelles produccions sonores subjectes a un codi que serveix en la comunicació col·lectiva (tocs de campanes, xiulits...). També s'inclou la literatura popular, historia oral i relats de vida.

Representacions, escenificacions, jocs i esports tradicionals

Es tracta, si més no, de les representacions teatrals o espectacles que separa als actors dels espectadors. Entre elles s'inclouen també danses, coreografies, balls, etc. Quant als jocs i esports tradicionals, en formen part tant d'infants com d'adults, inclús els seus elements materials.

Manifestacions musicals i sonores

Són aquelles composicions musicals i execucions instrumentals i vocals, ja siga un cant individual, duet o agrupacions musicals tradicionals, orfeons i cors o altres sons arrelats al col·lectiu (percussió, sons associats a les activitats laborals, mascletaes, tamborrades, mapes de sons, etc).

6. SISTEMES D'ACTIVACIÓ

6.1 EINES

Segons l'article 11 de la convenció per la Salvaguarda del Patrimoni Immaterial, la UNESCO estableix que l'estat ha d'adoptar les mesures necessàries per garantir la salvaguarda d'aquest patrimoni al seu territori. Un registre adient per tant d'un bé cultural immaterial en un inventari o la creació d'un catàleg suposa el reconeixement que exigeix la seua salvaguarda i protecció. Des de la Direcció General de Cultura i Patrimoni, comptem amb les següents eines:

Inventari

L'inventari és un registre documental amb les dades bàsiques del bé i que reflexa en aquest cas les manifestacions culturals immaterials del territori. En ell, consta la identificació de tots i cadascun dels béns, amb informació de les característiques físiques, temporals i espacials, amb una breu descripció i la seua ubicació. Aquests inventaris són el punt de partida per realitzar la selecció de les manifestacions culturals immaterials de major interès cultural, identitària, peculiar o únic i què permetrà l'elaboració de catàlegs i atles, facilitant la relació d'uns béns amb altres.

Catalogació

Per la seua banda, la catalogació també inclourà el registre de la informació que identificarà els bens tutelats per la seua rellevància cultural, amb els elements històric-artístics o culturals que el caracteritzen i que necessiten una investigació més en profunda del bé. En aquest instrument quedaran reflexos aquells béns que, junt la comunitat portadora, es consideren d'especial interès identitària i cultural i s'actuarà segons els criteris d'actuació del punt 4. En aquest catàleg ha de quedar definida la documentació completa de l'estat actual del bé i analitzar com era al passat. S'investigaran els processos que ha experimentat i s'identificaran els riscos, així com els procediments i estratègies que fonamenten, organitzen i regulen propostes d'acció de salvaguarda. També caldrà justificar la seua perpetuació futura.

Declaració BIC / BRL

La declaració d'un bé com a BIC – Bé d'Interés Cultural – o BRL –Bé de Rellevància Local– és una figura jurídica de protecció del patrimoni immaterial i que dota, segons la Llei de Patrimoni, d'una major protecció i tutela a aquells béns que ho necessiten. Aquesta figura es duta a terme per l'administració pertinent de la pròpia Comunitat Valenciana, encarregada d'incoar els expedients. **Per la declaració de BIC o BRL s'haurà de comptar obligatòriament amb la informació correcta i documentació exigida més endavant.**

6.2 FITXES NECESSÀRIES PER ELS EXPEDIENTS

Per la creació del model de fitxa ens hem basat en la ja utilitzada per la Direcció General de Cultural i Patrimoni, basada en l'elaborada pel Pla Nacional de Patrimoni Cultural Immaterial. Així doncs, aquesta fitxa s'ha dut a terme d'una manera estructurada intentant incloure el màxim d'ítems possible – per la resolució de dubtes, consultar *annex I* –. Els models de fitxa adaptats als nostres béns immaterials per l'obertura d'expedient serà:

FITXA D'INVENTARI

1. IDENTIFICACIÓ

- a. Identificació geogràfica
- b. Àmbit
- c. Tipologia
- d. Denominació principal i altres
- e. Imatges
- f. Comunitats o persones relacionades amb l'element
- g. Descripció (500 paraules aproximadament)

2. MARC ESPACIAL

- a. Localització
- b. Recorregut (si escau)

3. MARC TEMPORAL

- a. Calendari (descripció de la periodicitat, dates d'inici o fi)
- b. Periodicitat

4. DESCRIPCIÓ

- a. Orígens documentats o atribuïts
- b. Elements/ processos/desenvolupament
- c. Patrimoni relacionat

5. SALVAGUARDA

- a. Mesures de salvaguarda adoptades
- b. Protecció administrativa
- c. Valoració de la selecció

6. DOCUMENTACIÓ ASSOCIADA (amb consentiment per al seu us)

- a. Audiovisual
- b. Documental
- c. Bibliografia

7. INFORMACIÓ TÈCNICA

- a. Dades de la investigació

b. Observacions

FITXA DE CATALOGACIÓ

1. IDENTIFICACIÓ

- a. Identificació gràfica
- b. Àmbit
- c. Tipologia
- d. Denominació principal i altres
- e. Imatge
- f. Comunitats o persones relacionades amb l'element
- g. Descripció curta

2. MARC ESPACIAL

- a. Localització
- b. Recorregut

3. MARC TEMPORAL

- a. Calendari
- b. Periodicitat

4. DESCRIPCIÓ I CARACTERITZACIÓ

- a. Orígens documentats o atribuïts
- b. Evolució històrica / modificacions
- c. Personatges: Indumentàries, pràctiques i funcions
- d. Elements / Processos (activitats i oficis)
- e. Desenvolupament i seqüència temporal
- f. Relació dels béns mobles i immobles o entorns d'interés vinculats

5. INTERPRETACIÓ I SIMBOLISME

6. PERCEPCIÓ I IMPLICACIÓ DE LA POBLACIÓ I GRAU D'APERTURA AL PÚBLIC

7. SALVAGUARDA

- a. Protecció administrativa
- b. Agents i metodologia de transmissió
- c. Altres accions de salvaguarda
- d. Identificació de riscos i diagnòstic
- e. Objectius, estratègies i accions proposades per la salvaguarda

8. VALORACIÓ I JUSTIFICACIÓ DE LA DECLARACIÓ

9.DOCUMENTACIÓ ASSOCIADA

- a.Audiovisual
- b.Documental i material
- c.Bibliogràfica
- d.Investigadors
- e.Informants

10.DOCUMENTS COMPLEMENTARIS

- a.Garantia de compliment de la legislació vigent en matèria de drets humans, animals i mediambientals
- b.Acceptació majoritària de la comunitat per a que la manifestació es declare Patrimoni Cultural Immaterial
- c.Acords de cessió de drets / premís-ús de dades personals

11.OBSERVACIONS

6.3 PROCÉS DE DECLARACIÓ

Tot expedient, des que és creat pels agents sol·licitants passa pel següent procés administratiu –per veure una major explicació de cada procés, consultar *annex II*– :

INICI

Sol·licitud de l'interessat

Informe de la comissió d'avaluació e informe tècnic al voltant de la petició *

INCOACIÓ DE L'EXPEDIENT I INICI DEL CÒMPUT DE TERMINIS

Proposta de resolució

Resolució (en valencià i en castellà)

Informe de necessitat i oportunitat

Informe de memòria econòmica

COMUNICACIÓ-NOTIFICACIÓ DE LA RESOLUCIÓ

Ajuntaments i interessats

Ministeri de Cultura

INFORME ÒRGANS CONSULTIUS

Sol·licitud d'informe

Informe favorable o desfavorable

AL·LEGACIONS I OBSERVACIONS

BORRADOR PROPOSTA DE DECRET

PROJECTE DE DECRET

PUBLICACIÓ DEL DECRET EN DOGV I BOE

* Si és favorable, es comença a redactar la resolució o l'annex, si és desfavorable, se li ho comunica a l'interessat i se li justifiquen els motius de la denegació. Els expedients per a béns immaterials deuran resoldre's en el termini de dos anys.

7. PASSOS A SEGUIR PER L'AGENT O AGENTS ACTIVADORS

En primer lloc, s'ha de dir que el procés d'activació patrimonial és un procés administratiu, doncs el bé o manifestació ha de seguir la seua pròpia lògica, estructures i criteris, així que si aconsegueix les característiques valoratives anteriors s'haurà de recórrer a l'administració per a la seua activació. El primer escalafó administratiu al qual s'ha de recórrer és el propi ajuntament, és la base de l'estructura pública i qui es posarà en contacte amb els organismes superiors. La petició burocràtica en forma de sol·licitud firmada i recolzada per la totalitat dels actors implicats en el bé, ha de ser transmesa a la Direcció de Cultura i Patrimoni, ja que és el organisme gestor pertinent.

Els organismes consultoris sols són vinculants sota el requeriment de la DGCP, malgrat la petició d'ajuda experta serà de gran ajuda a l'hora d'avaluar internament les característiques del bé en qüestió i així decidir si pertoca la seua activació o sols convé deixar constància d'ella -amb un estudi, seguiment o foment-. Per a aquesta tasca, les universitats i centres acadèmics són de gran ajuda, així com associacions científiques d'estudis comarcals i/o locals, però tenint en compte que la decisió es prendrà des de la DGCP.

Reunir el suport de tots els participants

Com per exemple, les diferents associacions i institucions que el gestionen i fan possible, l'església en el cas d'estar relacionat amb ella, i fins i tot als diferents individus i individus que aconsegueixen un paper clau en la seua recreació

Recollir el màxim d'informació, testimonis, etc.

El millor moment per documentar l'element és ara, quan s'està en contacte amb els actors principals. La seua finalitat és facilitar el posterior estudi i defensa

Composar un text explicatiu

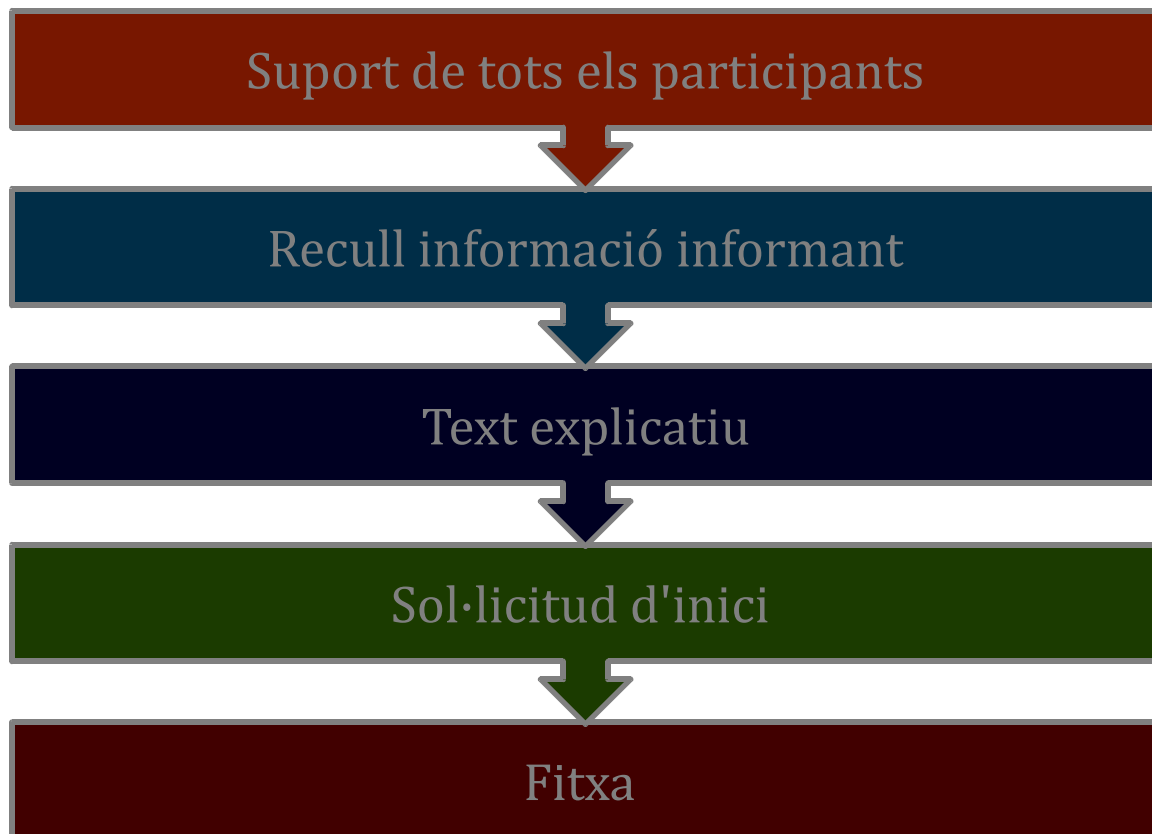
Al voltant de l'element i de la seua necessitat per activar-lo patrimonialment

Presentar en l'ajuntament o ajuntaments pertinents la sol·licitud d'inici d'expedient d'activació patrimonial

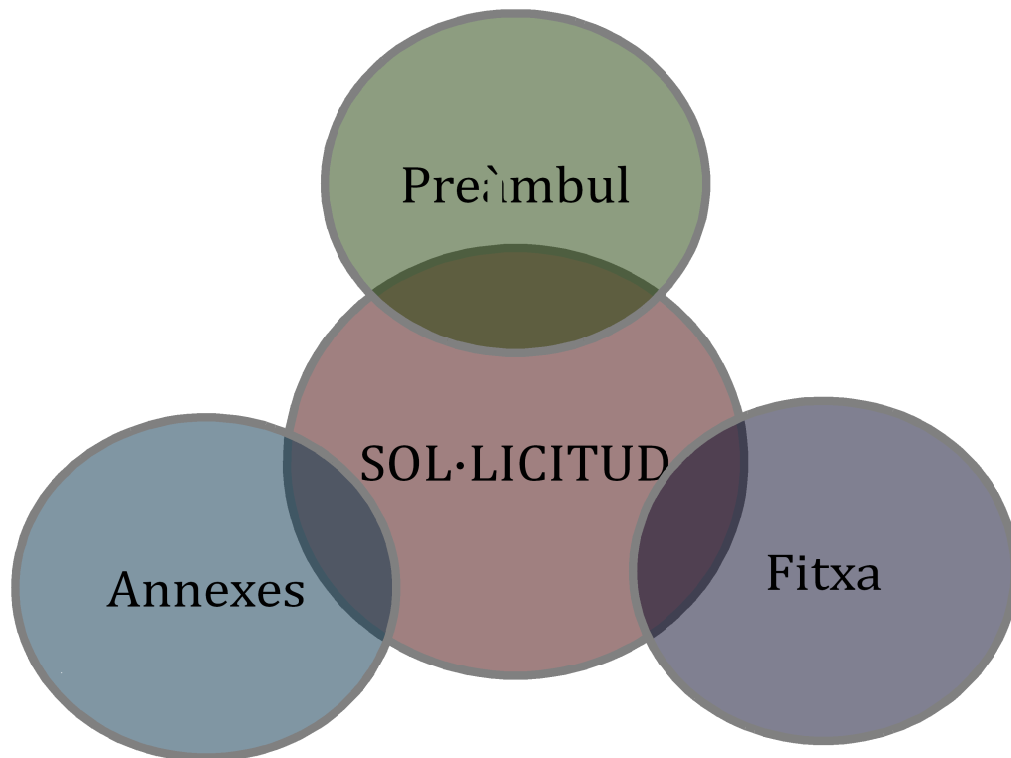
Amb el text anterior podem crear un esborrany bàsic per als passos següents

Fitxa per iniciar l'obertura d'expedient

Una vegada iniciats els tràmits administratius, ajudar amb tots els possibles a la redacció de la fitxa d'inventari i catalogació.

Les sol·licituds que es presenten per la patrimonialització de béns immaterial, hauran de contenir **OBLIGATÒRIAMENT**:

Preàmbul

Aquest comptarà amb una completa **JUSTIFICACIÓ** del que volen sol·licitar. En aquest han d'aparèixer **els valors que representa** per la comunitat associada –socials, d'identitat, històrics, antropològics, sociològics...–, **la finalitat de la patrimonialització**, i **la justificació de l'àmbit** escollit.

Fitxa

Segons el que el sol·licitant demana, afegirà **obligatòriament** una **FITXA COMPLETA** d'inventari o de catalogació

Annexes

També caldrà incloure un breu **ANNEX** amb informació sobre el bé:

Recull bibliogràfic
Premsa
Fotografies
Audiovisuals
Recursos a la xarxa
Altres

7.1 CRITERIS DE SELECCIÓ I ACCEPTACIÓ DE SOL·LICITUDS

Totes aquelles persones, entitats o col·lectius que presenten una sol·licitud per la patrimonialització del bé serà acceptada i estudiada **per ordre d'arribada**. Sempre i quan s'adeqüen a les següents criteris:

- ◆ Aquells que presenten la documentació requerida. Aquells que no compten amb aquesta, **NO SERAN AVALUATS**

Per **ordre d'arribada**

Aquells que s'adapten als criteris d'activació – els **principis bàsics** i els **criteris de valoració**–, esmenats al punt 4

Aquells béns que mantenen i potencien l'ús del valencià

Donat que actualment hi ha un desequilibri **territorial** i **d'àmbit tipològic** de béns immaterials molt agreujat, es donarà prioritat a:

- ◆ Aquells béns que valoren la **vertebració** en tot el territori

Béns que representen a **territoris sense cap bé immaterial declarat**

Aquells que busquen la salvaguarda d' **àmbits poc representats**

8. ANNEXES

ANNEXE I

Breu explicació dels ítems de les fitxes

Aquesta fitxa s'ha dut a terme d'una manera estructurada intentant incloure el màxim d'ítems possibles. Un total d'onze apartats que intenten donar espai a tots els elements que conformen el bé. A continuació, definim cadascuns dels camps a emplenar per part dels sol·licitants amb l'objectiu de facilitar la seua creació. El model de fitxa adaptat al nostre bé patrimonialitzable segons la tipologia de registre consta de:

IDENTIFICACIÓ

Aquest punt compta amb les dades bàsiques que ens permeten reconèixer ràpidament el bé i la seua informació més rellevant

Identificació geogràfica Població, zona, comarca, etc. el qual s'emmarca el bé

Àmbit Aquest espai inclou el camp al que correspon el bé dels 5 definits al punt 5.

Tipologia Esclarificar sota quin punt, enumerat per la Llei 4/1998, es basa (per exemple: Bé d'Interés Cultural, secció Primera. Bé de Rellevància Local, secció quinta)

Denominació principal i altres Nom del bé i altres nomenclatures si en tingueren

Imatges 5 fotografies com a mínim, una d'elles identificaria del bé a mode de presentació, en format TIFF o JPG de més de 2 mb. Estes no han de ser escanejades i hauran d'anar acompanyades de les corresponents cessions de drets d'autor en els casos que siga necessari.

Comunitats o persones relacionades amb l'element. Els protagonistes que el formen part i aquells que el mantenen viu.

Descripció Aquest conforma l'apartat en què s'inclou la informació trobada al llarg de les investigacions pertinents al seu voltant, amb la descripció general, els elements i individus que hi participen en ell, o el grau de protecció del que gaudeix. 500 paraules aproximadament.

MARC ESPACIAL

El següent apartat consta de les dades que informen d'on podem trobar el bé, així com la possible informació per poder identificar-ho ràpidament i una breu descripció.

Localització Espai físic que ocupa

Recorregut Trajecte que han de seguir des del començament fins al final per l'execució del bé, una o més vegades, per part dels participants (si escau)

MARC TEMPORAL

Calendari Descripció de la periodicitat, dates d'inici o fi

Periodicitat Interval de temps establert entre les edicions

DESCRIPCIÓ

Orígens documentats o atribuïts Breu descripció dels inicis del bé, d'on procedeix, d'on arranca, quin és el seu naixement conegut o hipotètic.

Elements/ processos/desenvolupament Parts, recursos o materials que componen el bé i que l'integren en el moment de la posada en acció, és a dir, tot allò que el compon quan és executat

Patrimoni relacionat Altres béns materials o immaterials que en formen part inexorable d'ell

Evolució històrica / modificacions Descripció de les transformacions sostenibles i adequades que ha sofert al llarg de la seua existència fins avui

Personatges: Indumentàries, pràctiques i funcions Persones –reals o simbòliques– que intervenen en l'acció, així com el seu paper i indumentària que es fan servir usualment.

Elements / Processos (activitats i oficis) En el cas de ser una activitat o ofici, quins són els processos i elements que intervenen, la successió predeterminada de fases que es repeteixen regularment.

Desenvolupament i seqüència temporal Quan i com es desenvolupen

Relació dels béns mobles i immobles o entorns d'interés vinculats Lligams entre diversos elements del conjunt

INTERPRETACIÓ I SIMBOLISME

En aquest punt s'haurà de nomenar breument quin sistema de símbols s'utilitzen per representar el bé en l'actualitat, el caràcter d'allò que simbolitza, el que representa d'una manera sensible o imaginada.

PERCEPCIÓ I IMPLICACIÓ DE LA POBLACIÓ I GRAU D'APERTURA AL PÚBLIC

Breu explicació de com es sent o experimenta el bé per la població no-participant, quina importància té per ells o com influencia en la quotidianitat de la població. A més a més, s'ha d'especificar quin grau d'implicació hi ha, no sols pel col·lectiu participants, sinó també pels agents secundaris que hi participen. També cal esmenar quina és la relació amb el públic, com intervé o contribueix al bé.

SALVAGUARDA

Aquest és un dels punts més rellevants, ja que els sol·licitants han d'esmenar quines són les mesures de protecció que afavoreixen la continuïtat del bé i que treballen en pro de la seua salvaguarda. Cal esmenar també, si s'està treballant en projectes de salvaguarda futures i quines actuacions o mesures es duran a terme. En aquest apartat s'haurà d'exposar els següents camps d'actuació:

Mesures de salvaguarda adoptades

Protecció administrativa

Valoració de la selecció

Agents i metodologia de transmissió

Altres accions de salvaguarda

Identificació de riscos i diagnòstic

Objectius, estratègies i accions proposades per la salvaguarda

VALORACIÓ I JUSTIFICACIÓ DE LA DECLARACIÓ

En aquest han d'aparèixer els valors que representa per la comunitat associada –socials, d'identitat, històrics, antropològics, sociològics...–, la finalitat de la patrimonialització, i la justificació de l'àmbit escollit.

DOCUMENTACIÓ ASSOCIADA

L'apartat següent consta de totes les possibles fonts d'informació que ens han ajudat en la investigació així com les dades necessàries per poder accedir a elles. És necessari que els autors de dita informació o col·laboradors donen el seu consentiment pel seu us. Els elements d'informació aportats seran:

Audiovisual

Documental i material

Bibliografia

Investigadors

Informant

DOCUMENTS COMPLEMENTARIS

En el cas que escull, s'han de presentar els següents documents:

Garantia de compliment de la legislació vigent en matèria de drets humans, animals i mediambientals

Acceptació majoritària de la comunitat per a que la manifestació es declare Patrimoni Cultural Immaterial

Acords de cessió de drets / premís-ús de dades personals

OBSERVACIONS

Si hi ha cap informació complementaria o aclaridora que siga necessària i no estiga reflexa en cap apartat, pot incloure's en aquest.

ANNEXE II

Inici

El començament de qualsevol procés d'activació d'un element cultural de tipus immaterial ha de començar amb la sol·licitud dels actors o portadors, els quals entenem com la comunitat o grup que recrea i es sent identificat per aquest. Els actors poden estar associats formalment o no, en tot cas, la UNESCO i el Pla Nacional de Salvaguarda estableixen que és feina de l'administració pública identificar i implicar als actors en cas de no manifestar-se primerament.

Una vegada naix dels actors la iniciativa d'activació s'ha de recórrer a l'Administració pública pertinent perquè inicien el procés administratiu. En el cas de manifestacions locals s'haurà de parlar amb l'Ajuntament, però quan es tracte d'un àmbit més ampli s'haurà de parlar amb més d'un. L'Ajuntament és l'òrgan base de l'administració, representa a la comunitat, pel que també se solen acceptar els casos on l'Ajuntament ha començat la iniciativa, sempre i que es conte amb els actors en el procés i aquests mostren el seu vistiplau formalment. D'aquesta manera s'ha d'enviar un certificat de l'acord plenari amb el vistiplau i consentiment dels actors -de tots ells, sense oblidar-nos de l'església que està present a moltes manifestacions-, o en el cas d'iniciar-lo aquests, figuraran com a peticionaris a l'acord plenari.

A continuació, cal aportar la justificació de la sol·licitud mitjançant el model de fitxa de catalogació de la Direcció General de Cultura i Patrimoni. Tot informe, dossier explicatiu o publicació seran agràides però la informació s'haurà d'ajustar al model de fitxa per a poder valorar-se amb major comoditat i efectivitat. Aquesta tasca resideix en l'interessat per a la qual ha de comptar amb els actors, la comunitat i especialistes en la matèria –recordem que les ciències properes a l'estudi del Patrimoni Immaterial són l'antropologia, l'etnologia i la sociologia, doncs no són pertinents els estudis únicament històrics per poder valorar la manifestació-.

Cal aclarir que no és faena dels tècnics patrimonials fer la investigació pertinent per a cada manifestació proposada, ofereixen assessorament perquè els actors i agents pertinents la facen el millor possible, doncs són ells qui segons el Pla Nacional han de fomentar l'estudi valoratiu. Una vegada rebuda la documentació, el personal tècnic de la Direcció General de Cultura i Patrimoni emetrà un informe concloent arran de la proposta, en cas de ser desfavorable s'exposaran els motius, en cas favorable serà remés a la Comissió Avaluadora. El personal tècnic proposarà la seua avaluació a la Comissió quan crega convenient, açò vol dir que amb antelació ha de complir tots els requisits, justificar bé la proposta i seguir els temps administratius per a ser valorada.

Aquest procés consisteix en un procediment entre l'interessat i la Direcció General de Cultura i Patrimoni, per tant, totes les sol·licituds i peticions enviades a altres organismes de l'Administració pública acabaran sent remesos a la DGCP –o bé als Serveis Territorials de Cultura-, així que lluny d'aconseguir suport en el procés, l'única cosa que produeix aquest comportament és l'alentiment del procediment administratiu, el qual té una temporalitat de dos anys.

Incoació de l'expedient. Resolució d'incoació i inici de còmput de terminis

Com hem dit abans, si l'informe és favorable i la Comissió aprova la incoació de l'expedient, comença el procés administratiu per a la seua activació. Primerament, la Conselleria de Cultura ho publicarà al DOGV on s'inclou al text una petita justificació dels valors i motius que ho mereixen. A partir d'ara el procediment administratiu passa a un plànol intern, entre la Conselleria i la DGCP. Mitjançant informes interns s'ha de completar el text d'incoació.

Comunicació o notificació de la resolució

Una vegada surt publicada al DOGV, s'enviarà als actors i administracions –Ajuntaments– pertinents una notificació comunicant l'estat de la resolució. En aquest moment, es procedeix a la comunicació amb el Ministeri de Cultura, però sols per assignar-li un nombre preventiu al Registre General de Béns d'Interés Cultural.

Òrgans consultius

La incoació d'un expedient no significa la seua declaratòria com a BIC, ja que encara faran falta els informes dels òrgans consultius com marca la llei de patrimoni cultural valencià, Llei 4/1998 d'11 de juny, a l'article set. En matèria de patrimoni immaterial aquests són les universitats valencianes, el Consell Valencià de Cultura i la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles, totes reconegudes pel Consell. La DGCP els demanarà els dits informes dels quals dos han de ser positius perquè la incoació vaja avant, ja que en cas contrari s'arxivarà.

- a) Sol·licitud d'informe als Òrgans Consultius: Consell Valencià de Cultura, Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles i les Universitats valencianes.
- a) Recepció de documentació dels Òrgans Consultius (tenen tres mesos per a contestar): Informe Favorable o Desfavorable el tècnic que ha proposat la incoació deu revisar els informes per si fan alguna al·legació o observació a tindre en compte a la declaració posterior. En aquest punt de la tramitació es podrà arxivar l'expedient si els dits informes són desfavorables. Es necessiten almenys dos informes positius per a prosseguir.

Al·legacions i observacions resultats de les consultes

Com a tot procediment administratiu, hi haurà un període de quinze dies, posteriors a la seua incoació, per a fer al·legacions. El tècnic responsable de l'expedient i el tècnic jurídic revisaran l'al·legació les estimaran i passaran a ser contestades i incloses al text del decret. Normalment, des de la DGCP s'emetrà un informe justificant la inclusió o rebuig de les al·legacions.

Preparació de la proposta de decret per la tramitació final

Una vegada resoltes les possibles al·legacions, s'envia el text proposat a la subsecretaria, revisada lingüísticament pel servei d'acreditació i assessorament –recordem que ha d'estar tant en castellà com en valencià–.

Comunicació o notificació del decret

Després de la publicació en el DOGV es notifica al Ministeri de Cultura (se'ls sol·licita que li donen nombre definitiu d'inscripció al Reg. Gral. BICs)

Recepció de documentació després de la notificació: Del Ministeri de Cultura: Codi d'Inscripció Definitiu al Reg. Gral. de BICs

Projecte de decret que es remetrà a la subsecretaria qui l'elevarà al consell per a la seua aprovació i publicació. Nota interna a Subsecretaria adjuntant el Decret declaratiu, on constarà la confirmació que la versió que s'envia ha sigut revisada íntegrament pel Servei d'Accreditació y Assessorament en traducció i que ambdues versions es corresponen fidelment, amb el Projecte de decret V i CS, la proposta de decret del o la directora general, Informe acreditatiu de la concessió d'audiència als interessats posterior a la incoació, també s'adjuntaran els informes favorables dels òrgans consultius.

Publicació del decret al DOGV i al BOE

L'últim pas és la publicació de la declaració als diaris legislatius oficials tant estatal –BOE– com autonòmic –DOGV–. Des de la DGCP es notificarà la declaració al Ministeri de Cultura requerint el codi d'inscripció definitiu al Registre General de béns d'interés cultural, d'aquesta manera el registre és completament oficial.

9. RECURSOS I BIBLIOGRAFIA

Direcció General de Cultura i Patrimoni (enllaços i normativa)

<http://www.ceice.gva.es/ca/web/patrimonio-cultural-y-museos/informacion-juridica-administrativa>

Comissió Tècnica (ordre 19/2006)

http://www.dogv.gva.es/datos/2016/06/08/pdf/2016_4067.pdf

Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Immaterial (UNESCO)

<https://ich.unesco.org/doc/src/00009-CA-PDF.pdf>

<http://portal.unesco.org/es/ev.php->

[URL_ID=17716&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html](http://portal.unesco.org/es/ev.php-URL_ID=17716&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html)

Llei 10/2015, per a la salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial (actualitzada el 14 d'abril de 2018 i, amb ella, el Pla Nacional de Salvaguarda del PCI)

<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2015-5794>

Pla nacional de salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial de 2015

<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2015-5794>

<http://www.mecd.gob.es/planes-nacionales/planes-nacionales/salvaguardia-patrimonio-cultural-inmaterial.html>

Llei 4/1998, de Patrimoni Cultural Valencià (i actualitzacions)

<http://www.ceice.gva.es/ca/web/patrimonio-cultural-y-museos/informacion-juridica-administrativa>

Béns de Rellevància Local GV

<http://www.ceice.gva.es/ca/web/patrimonio-cultural-y-museos/informacion-juridica-administrativa>

Exemples audiovisuals

Institut Valencià de Cultura

<http://ivc.gva.es/val/musica-val/publicacions/col-fonoteca-de-materials>

Ministeri de Cultura i Esport

<http://www.mecd.gob.es/planes-nacionales/planes-nacionales/salvaguardia-patrimonio-cultural-inmaterial/mediateca.html>